

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מען מברקי: "עולמפרס" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רח' בן-אביגדור, הפצה "גד" בע"מ • גזושות: צינורגריפה "כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תכנית: יוסי שנק • עורכת כותב: ענת ישראלי • צמר מערכת: ציון צפריר וגינה רזין • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרני • המו"ץ: העולם הזה בע"מ.

הכל כי ערך רב נודע לסומביות שבדיון המישפטי, מטעמים גלויים ויודעים."

"באין פומביות,

אין צדק!"

המשוץ אז שמואל תמיר וטען: "הנהגה אנו באים כאן לעשות חריג, את היוצא מהכלל, וזאת במישפטידיבה. נתבע ש' טוען טענה מסוימת ואומרים לו, משמץ אתה' והוא אומר: 'תנו לי להוכיח את האמת', אומרים לו: 'זאת תעשה ב' חשאי' פסקהדין הסופי יפורסם בעד

קריאה קריאה

מכל חלקי מדינת-ישראל יש להעולם הזה יחס מיוחד לחוק המכונה החוק לאיסור לשון-הרע. זהו החוק שעל פיו ניתן להגיש תביעות-דיבה אורחיות או פליליות. לידתו של חוק זה קשורה קשר אמיץ בתולדות העולם הזה.

במשך כעשר שנים, מאמצע שנות ה'40 המהיש ועד אמצע שנות השישים, ראו ראשי מפא"י בעולם הזה את אחת ה' סכנות החמורות ביותר למישטרם. אף ואחת דרכים, כשרות ובלתי כשרות, נוסו כדי לחסל את השבועון המסויים, שאף את שמו לא העזו להעלות על שפתה' תיהם: חרם כלכלי וחברתי, עלילתה' שווא מעשי שרובוקציה, הסתה לאלמות, גיוס מנגנון שירות-הביטחון ואף הוצאת שבועון-רפס מיוחד, בכספי שרות-הבי' שחוק.

משכך אלה לא הועילו ביקש שר' המישפטים המפא"י, דב יוסף, להחמיר את חוקיהדיבה, שהיו מבוססים עד אז על החוק הבריטי, ולהמירם בחוק דרקוני חדש, הלא הוא חוק לשון-הרע. מלכת חילה נועד החוק לחסל את העולם הזה בעזרת ספר-החוקים. על פי גירסתו ה' ראשונה, יכול היה כמעט כל פירסום ביקורת מעל דפי העולם הזה להביא את עורכיה, כותביו ומדפיסיו אל מאחרי סורגי בית-הכלא.

בבחירות הכלליות של שנת 1965, היה המאבק על חוק זה אחד הנושאים ה' מרכזיים, שסביבם התלהטו הרוחות בבחי' רות. ההתנגדות הציבורית לחוק זה הולידה את רשימת העולם הזה לכנסת, ועלי כתפיה נישא עורכו הראשי של השבועון אל ה' כנסת.

לעבור מכיסר החדשים, אחרי שנוכחו בטעותם ובכישלונם, ביקשו ראשי מפא"י לרכך את החוק, הגישו לכנסת מספרי הצעות לתיקונים בו, שנועדו ליטול את העיקץ הדרקוני והאנטי-דמוקרטי שבו. בדיון שנערך אז בכנסת התבלט ח"כ צעיר, חבר חדש בסיעת תנועת החרות, עורך-הדין שמואל תמיר. הוא השמיע אז ביקורת נוקבת ומוחצת על החוק וסעיפיו השונים.

בין השאר טען שמואל תמיר, בדיון ש' התקיים באוגוסט 1966: "החומרה המרכ' זית הקשה ביותר, הפוגעת באחד מעקרונות המישפט החופשי, הוא סעיף 21 לחוק העיקרי המתיר לבית-המישפט למנוע פיר' סום על חלקים במישפטידיבה... ונשאלת השאלה, והחרת ונשאלת, מה בין מישפט' דיבה לכל מישפט, שהעומד בו לדיון עובר עינייגפס קשים, ועל אף זאת פומביות המישפט בו עדיפהו בפסק-הדין של בית' המישפט העליון, הודגש מפי שופט בית' המישפט העליון, השופט לנדוי, כי, במיש' טר דמוקרטי, שבו דוגלת מדינתנו, מודים

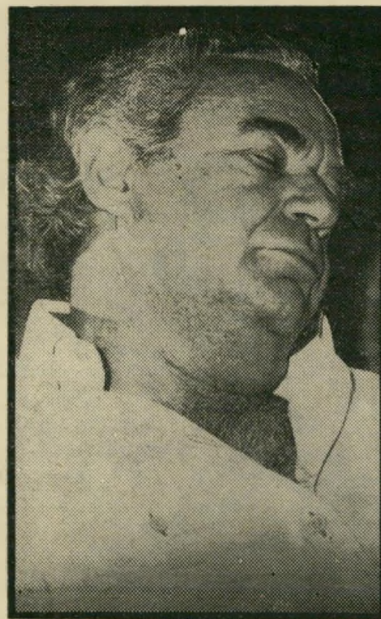
הביקורת ולהסתיר את ידיעת האמת. פגי' עה כזאת בזכות-יסוד תהא בלתי נסבלת בארץ חופשית."

חזר תמיר וקבע לגבי סעיף 21 בחוק לשון-הרע הישראלי: "פגיעה כזאת בזכות- יסוד תהא בלתי נסבלת בארץ חופשית. אילו היה הדבר קורה בצרפת, דומני שה' צרפתים היו אומרים שחזרו ימי לואי הארבעה-עשר והסקודות הסודיות... מדוע נהא אנו הראשונים בעולם החופשי, אשר סוגרים דלתות בית-המישפט במישפט כל- שהו? זהו החומרה המרכזית!"

עד כאן דברי ח"כ האופוזיציה שמואל תמיר לפני כ"3 שנים.

בשבוע שעבר עמד שר-המישפטים שמו' אל תמיר על דוכן הכנסת וביקש לשכנע את חבריה להצביע בעד תיקון בחוק לשון- הרע, שבא להכניס בדיוק את אותם הדברים שנגדם לחם בכישרון ריטורי כה רב ב' 1966. על פי התיקון שהוגש לכנסת יהיה בית-המישפט, הדין במישפטידיבה, רשאי לאסור לפירסום לך רק דיוני אלא גם את תוכנו של כתב-אישום על פי חוק לשון-הרע ואת פסק-דינו, שאיננו חלוט ועשוי להשתנות בערעור.

היה זה רק טבעי שההתנגדות המרכזית שהושפעה בכנסת לתיקון זה, באה מפיו של וערכו הראשי של העולם הזה, ח"כ אורי אבנרי. אמר אבנרי בהסתייגותו מהצעת תיקון החוק: "בחוק הגורל הוא שהתיקון הזה מובא לכנסת על-ידי שר' המישפטים המסויים הזה, שעלה לגדולה כפרקליט של נתבעים בכמה ממישפטי- הדיבה המפורסמים ביותר בתולדות ה' מישפט הישראלי, ושר-המישפטים הזה מציע עתה לכבול עוד יותר את ידי העיתונות. לולא משפטידיבה, היודעים כ' מישפט קסטנר ומישפט עמוס בן-גוריון, ייתכן מאד ששר-המישפטים היה היום עורך-דין מן השורה ולא היה אישיות ציבורית ולא היה גם שר-מישפטים, ש' יכול היה להגיש את התיקונים האלה לכנסת.

שר תמיר 1974

פרקליט תמיר 1965

הכושף הפך עורו והנמר חברבורותיו

"הנביא של, היהפך כושי עורו ונמר חברבורותיו? בשאלה ריטורית, כדבר שלא ייתכן. גדמה לי שפה אנחנו רואים לפנינו דוגמה חיה."

"חוק להגנה

על השילטון!"

אבנרי ציטט בעת הדיון את נאומו של תמיר נגד סעיף החוק המגביל את פומביות המישפט במישפטידיבה וקבע: "אני לא זוכר בתולדות הכנסת ששר מואשם על-ידי דבריו של עצמו, כמו ש' עומד השר תמיר ברעע הזה בכנסת הזאת. מעולם לא אמר חבר-כנסת על סעיף דבריו, כל כך קיצוניים. דברים כל כך חמורים, דברים כל כך צודקים, כמו שאמר ח"כ תמיר על סעיף זה, שעשכשו הוא בא להחמיר אותו ההמרה יתרה."

"מה שמוצע לנו כאן הוא חוק להגנה על עסקנים. מה שמוצע לנו כאן הוא חוק להגנה על השילטון, כמו כל מה שמוגש לכנסת הזאת, כביכול למען ההגנה על האזרח. בעניינים מסוג אלה היתה הכוונה למנוע חשיפה של אנשי-ציבור, וזה תמיד היה המניע היחיד. האמתלה היתה תמיד שמגינים על האזרח הקטן. אבל האזרח הקטן קיבל את כל ההגנה שהיה זקוק לה בחוק, בחוק הבריטי, שהיה טוב והיה מספק. כמה אנו מדברים כאן? כל איש- ציבור העומד בפני ביקורת של העיתונות יגיש מישפטידיבה בחשאי. מה יש לו לטכן? שום דבר. כל מה שיתגלה במישפט יהיה חשאי. אם הוא יפסיד במישפט - גם זה יהיה חשאי. ואז, אחרי ארבע שנים, אינשאללה, בעזרת-השם, כאשר בית' המישפט העליון, בערכאה אחרונה, ימצא שהקובלנה לא היתה נכונה ושהעיתון צדק - מי עוד ייזכור על מה היה הוויכוח?"

בדבריו תשובתו יצא שר-המישפטים להגן על השינוי המוצע בחוק. אולם הוא לא הסביר בדבריו אפילו במילה אחת את הסתירה שבין דברי שמואל תמיר בשנת 1966 לבין דבריו באותו עניין בשנת 1979. "אני גאה בהצעה זו כשם שאני גאה בדברים שאמרתי אז," אמר תמיר, "חד הם."

אי אפשר היה לדעת על פי דבריו מדוע היתה הפגיעה בעיקרון פומביות המישפט לגביו, כשהיה באופוזיציה, דבר נתעב ונפסד, המהווה פגיעה ביסודות הצדק וה' דמוקרטיה, ואילו כאשר הוא שר-המיש' פטים, מהווה פגיעה חמורה עוד יותר ב' עיקרון זה דבר צודק ונכון.

כצפוי נדחתה הסתייגותו של אבנרי ב' רוב קולות הקואליציה. התיקון, שאבנרי הגדירו כ"שן רעל" בחוק, התקבל. אולם אבנרי לא היה היחיד שהסתייג מהתיקון המוצע. שותפו של תמיר למפלגה, השופט לשעבר בנימין הלוי, שהוא חבר ועדת חוקה-חוקי-מישפט, הבחין גם הוא במל' כודת שטמן החוק לעיקרון המקודש של פומביות המישפט. הלוי הציע הסתייגות משלו, שתיקבע כי התיקון בחוק, המאפשר לבית-מישפט הדין במישפטידיבה לאסור לפירסום גם את כתב-האישום ואת פסק' הדין במישפט, יחול רק בנושאים שצינעת הפרט יפה להם, במידה שאין בפירסום ההליכים עניין ציבורי.

"לא שמעתי

דבר כזה..."

הסביר ח"כ בנימין הלוי את הסתיי' גותו מתיקון החוק ואת האבסורד שבו: "מדובר כאן אפילו על פסק-דין של בית' מישפט שניתן בפומבי. המישפט עצמו מתנהל בדלתיים פתוחות, לא סגורות... כל אדם הנמצא באולם בית-המישפט, ב' מקרה או במתכוון, ישמע את פסק-הדין. אבל השופט יכול לאסור את פירסום פסק' הדין בעיתונות. בדיון ובטלוויזיה, עד שיתקבל ערעור או שיוכרע בערעור... אני לא שמעתי דבר כזה. לא שמעתי על הבדל בין פירסום פסק-דין בערכאה ראשונה לבין פירסום פסק-דין בערכאה אחרונה. לא ייתכן להגביל את הערכאה הראשונה ולא את הערכאה האחרונה... לא ייתכן לאסור פירסום של דברים ציבוריים רק מפני שהם במיטגרת של מישפטידיבה."

מעל דוכן-הכנסת תמך שר-המישפטים בהסתייגותו של ח"כ הלוי. הוא אפילו הצביע בעדה. אבל ההסתייגות נפלה. שר' המישפטים פשוט לא טרח לשכנע את חבריו לתמוך בהסתייגות האחת היחידה שהוא הצהיר שהיא תלומך בה. הוא יצא ידי חובה בהצהירו שלמרות שהסתייגותו של הלוי נפלה בהצבעה הוא יוום חוק על פיה, גם הפעם לא התחייב שיעסה לשכנע את חברי הקואליציה לתמוך ב' הצעת-החוק, שהוא יצביע בעדה.

פעם היתה רק הפרוגרסיבה עניין של גיאוגרפיה. על פי הדוגמה שנתן שמואל תמיר קיבלו גם עקרונות הצדק המישפטי מימד גיאוגרפי - זה המבטא את המרוק שבין ישיבה באופוזיציה לישיבה ב' שילטון.

אף תמיר